

València

TAFANERIES
 Valencianes

Francesc J. Hernández
 DEPARTAMENT DE SOCIOLOGIA
 UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

■ Daniel Anguiano Mangado (1882-1963) fou fill d'un empleat ferroviari, que, entre altres destinacions, treballà un temps a l'estació de Catarroja, cap a principis del segle XX. Al'Horta de València, el jove Daniel simpatitzà amb les idees republicanes i progressistes de Blasco Ibáñez. Temps enrere, Anguiano havia fet estudis de perit mercantil a Santander i, a València estant, ingressà en la Companyia de Ferrocarrils del Nord. Fou destinat a Madrid, on entrà en contacte amb el socialisme. El 1907 s'afilià a la UGT i dos anys després fou un dels fundadors de la seua Unió Ferroviària. En 1908 també ingressà en el PSOE. Tant en el partit com en el sindicat, exercí altes responsabilitats. A causa de la seua participació com a dirigent del Comitè de Vaga que organitzà les mobilitzacions d'estiu de 1917 (que començaren a València, amb la voluntat de proclamar la República, vegeu **Levante-EMV** 10/4/2016), Anguiano fou detingut, jutjat per un Consell de Guerra a Madrid i condemnat, el 29 de setembre de 1917, per un delictes de rebel·lió, «a la pena de reclusión perpetua, con la accesoria de inhabilitación perpetua», junt amb els socialistes Julián Besteiro, Francisco Largo Caballero i Andrés Saborit. Foren reclosos en el penal de Cartagena, «cementerio de hombres vivos», que va dir Federico García Lorca. En aquella època, Anguiano era vicesecretari del PSOE.

En les eleccions del 24 de febrer de 1918, els «quatre de Cartagena» encapçalaren llistes electorals, i tots ells foren elegits per diferents circumscripcions: Besteiro per Madrid, Largo per Barcelona, Saborit per Oviedo i Anguiano per València, ciutat amb la qual, com hem esmentat, tenia uns certs vincles. Junt amb Pablo Iglesias Posse, elegit per Madrid, i Indalecio Prieto, elegit per Bilbao, eren els socialistes en el Congrés de Diputats. Anguiano no només estava en la candidatura Aliança d'Esquerres, sinó que també havia sigut presentat simbòlicament per Haro (Logronyo), on havia nascut, Cartagena, on estava empresonat, i pels obrers de Vilamarxant. El triomf a València fou aclaparador: Anguiano obtingué 15.454 vots; Felix Azzati, també de l'Aliança d'Esquerres, però de la Unió Republicana, en tragué 14.640, i el carlista Luís García Guíjarro, que també fou elegit diputat, 9.521. A continuació, sense aconseguir l'acta, Rodrigo Soriano, del Partit Republicà Radical, el qual patí un atemptat durant la campanya (vegeu **Levante-EMV**, 10/11/2019). José García-Berlanga, pare del conegut director de cinema valencià, també fou elegit diputat per la circumscripció de Requena. Dels nou districtes, Anguiano guanyà en sis: Centre, Hospital,

Els diputats, a l'eixida de la presó.

LEVANTE-EMV

Història de superació. En febrer de 1918, el socialista Daniel Anguiano, condemnat a cadena perpètua per rebel·lió i empresonat a Cartagena, fou elegit diputat per València. Anguiano i els altres socialistes del Comitè de Vaga foren amnistiats i arreplegaren les seues actes de diputats.

Amnistia als diputats empresonats!

► Foren reclosos en el penal de Cartagena, «cementerio de hombres vivos», com va dir Lorca

1

1 2 3 Daniel Anguiano, acompanyat pels diputats durant un acte i en la via pública. A la dreta, el valencià sosté la seua filla. © LEVANTE-EMV

Misericòrdia, Museu, Vega, Port i als pobles de la contornada (Alboraia, Burjassot, Tavernes Blanques). El triomf fou celebrat per una gentada a la Casa de la Democràcia, seu dels republicans, mentre sonaven La Marsellesa i l'Himne de Riego.

Només fer-se públics els resultats, Azzati, director del diari *El Pueblo*, envià un telegrama a Anguiano, en la presó de Cartagena: «La Democracia valenciana se honra en comunicarle este triunfo, página la más esplendorosa de cuantas lleva escritas. El penal se removería en sus cimientos si hasta él llegasen las explosiones de júbilo de esta ciudad, en donde nuestros ideales tienen como refugio una

ciudadela que jamás se rendirá al adversario». En el telegrama, que conclou amb un «salude a los compañeros», en referència als altres socialistes empresonats, li anunciava el seu projecte de portar-li l'acta fins al penal i materialitzar així el seu alliberament: «Mensaje de liberad escrito con la razón y con el sentimiento de un pueblo que con estas cualidades ha forjado el alma de la victoria». Anguiano contestà amb un to no menys entusiàstic: «Esperaba el triunfo de la democracia de Valencia [...] Lo esperaba porque conozco esa democracia de la que formé parte cuando estaba con ella en espíritu residiendo en Valencia».

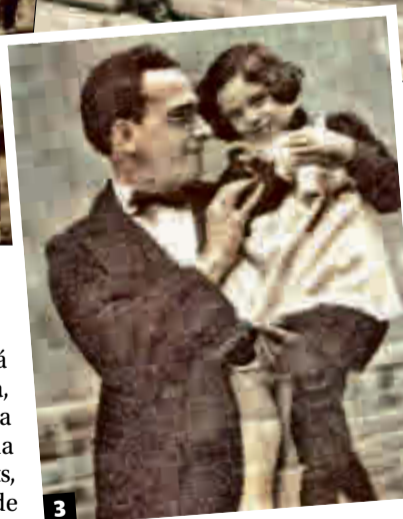
Segons el projecte d'Azzati, que

2

any de gran escassetat, derivada entre altres coses per la Gran Guerra que estava lliurant-se a Europa, i que Blasco Ibáñez havia arreplegat en la seua novel·la «Els quatre genets de l'apocalipsi». I això malgrat els vincles entre Anguiano i els obrers del ferrocarril. De fet, un any després publicà el llibre «A los ferroviarios», l'únic que ens consta. A més, després de les eleccions de febrer de 1918 es va viure un cert distanciament entre Azzati i l'alcalde, Faustino Valentín, també republicà, que s'agregà als mesos següents degut al projecte del primer regidor de fer ensenyament en valencià en les escoles municipals.

Finalment, els quatre socialistes foren amnistiats i reberen les seues actes de diputats de mans del director accidental del Penal de Cartagena, Gervasio Álvarez. No hi assistí la Banda Municipal de València, ni sonà La Marsellesa. Abandonaren la presó amb amics i familiars. Anguiano ho va fer agafant de la mà a la seua filla. Marxaren a Madrid, on foren rebuts per una multitud en l'estació d'Atocha. Anguiano prometé el seu càrrec al palau de la carrera de Sant Jeroni el dijous, 16 de maig, quasi tres mesos després d'haver sigut elegit diputat i quan a València començà a escampar-se una terrible passada de grip. En el mateix acte, prometeren Besteiro, Largo Caballero i Saborit. Després de la Guerra Civil, Anguiano hagué d'exiliar-se a França, Santo Domingo, Cuba i Mèxic, on s'instal·là amb la seua dona, María de la Paz, i la seua germana, Felisa. També visità Hongria. Morí a Mèxic en agost de 1963.

3

fou publicat en la portada d'*El Pueblo* del dia 27 de febrer d'aquell any, es tractava d'organitzar una comitiva que portara l'acta a Anguiano. Aprofitant la majoria republicana en l'Ajuntament, se n'hauria d'afegir la Banda Municipal de València: «Con nosotros vendrán los estandartes y banderas de las entidades adheridas. Y esta misma manifestación, á cuyo frente figurarán los diputados á Cortes, los diputados provinciales y los concejales de las Izquierdas, llega-